

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Εγχειρίδιο εκπαιδευτικού για το
σχεδιασμό μαθημάτων συμπεριληπτικής
επιχειρηματικότητας στην τριτοβάθμια
εκπαίδευση

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

EIT HEI Initiative
Innovation Capacity Building
for Higher Education

Πίνακας περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
1.1	Περί τίνος πρόκειται; 2
1.2	Τι εννοούμε με τον όρο συμπεριληπτική εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα; 3
1.3	Η επιχειρηματικότητα ως έννοια συμπεριληπτικότητας 5
1.4	Από πού να ξεκινήσετε; 6
1.6	Σχετικά με αυτές τις οδηγίες – ένας οδηγός για εκπαιδευτικούς..... 11
1.6	Ορισμένα εργαλεία υποστήριξης και περαιτέρω πληροφορίες. 12
2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ – ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ UDL	14
2.1	Μερικά εμπόδια για φοιτητές με τυπικά παιδαγωγικά μοντέλα 16
2.2	Παραδείγματα περιπτώσεων στην πράξη..... 18
2.3	Πέντε συμβουλές για το σχεδιασμό και την παροχή εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα για όλους 21
3. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ MISSING ENTREPRENEURS.....	23
3.1	Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για γυναίκες 26
3.2	Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για άτομα με αναπηρία 30
3.3	Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για μετανάστες και πρόσφυγες..... 33
3.4	Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για ηλικιωμένους..... 37
3.5	Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για νέους. 40
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	46

1. Εισαγωγή.

1.1 Περί τίνος πρόκειται;

Αυτό το εγχειρίδιο έχει αναπτυχθεί για εκπαιδευτικούς σε θέματα επιχειρηματικότητας σε πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο στόχος του εγχειριδίου είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτές επιχειρηματικότητας να διευκολύνουν την πρόσβαση και τη συμμετοχή για ομάδες φοιτητών που υποεκπροσωπούνται στα μαθήματά τους. Είναι επίσης χρήσιμο για ακαδημαϊκούς που θέλουν να αναπτύξουν μαθήματα επιχειρηματικότητας για συγκεκριμένες μειονοτικές ομάδες. Ο προσδιορισμός των ομάδων που υποεκπροσωπούνται σε θέματα επιχειρηματικότητας μπορεί να διαφέρει μεταξύ ιδρυμάτων και χωρών. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο OECD προσδιορίζει έξι σημαντικές ομάδες: γυναίκες, νέους, ηλικιωμένους, άνεργους, μετανάστες και άτομα με αναπηρίες (OECD, 2021).

Το εγχειρίδιο θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στο σχεδιασμό και την παράδοση ενοτήτων και μαθημάτων επιχειρηματικότητας. Καλύπτει δύο κύριες προσεγγίσεις.

Πρώτον, ένας καθολικός σχεδιασμός για μάθηση (Universal Design for Learning-UDL) που βασίζεται στις βασικές αρχές του σχεδιασμού για όλους. Αυτή είναι μια προσέγγιση σχεδιασμού μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης που είναι προληπτική στην αντιμετώπιση των ποικίλων ταυτοτήτων, ικανοτήτων, μαθησιακών δυνατοτήτων και αναγκών κάθε φοιτητή μέσα σε ένα μαθησιακό περιβάλλον.

Δεύτερον, μια εστιασμένη προσέγγιση για εκπαιδευτικούς που θέλουν να στοχεύσουν σε προγράμματα επιχειρηματικότητας και να υποστηρίξουν συγκεκριμένες υποεκπροσωπούμενες ομάδες, όπως να εκπαιδεύσουν περισσότερες γυναίκες σε θέματα επιχειρηματικότητας ή ειδικά μαθήματα αυτοαπασχόλησης για άτομα με αναπηρία.

«Ο ρόλος των πανεπιστημίων θεωρείται πολύ σημαντικός στην ενεργοποίηση της μαθησιακής διαδικασίας και στη μεταφορά τεχνογνωσίας στα άτομα, κάτι που με τη σειρά του μπορεί να προωθήσει την επιχειρηματική ιδέα και δραστηριότητες» (Audretsch, 2017).

1.2 Τι εννοούμε με τον όρο συμπεριληπτική εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα;

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ) αναπτύσσουν κυρίως προγράμματα σπουδών για την επιχειρηματικότητα στα πρώιμα στάδια. Αυτό περιλαμβάνει τα στάδια έμπνευσης, εκπαίδευσης και εκκόλαψης. Προγράμματα και μαθήματα για την επιχειρηματικότητα υπάρχουν συνήθως σε Τμήματα και Σχολές σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Μαθήματα και πρωτοβουλίες επιχειρηματικότητας μπορούν επίσης να δημιουργούνται και να παρέχονται από κέντρα μεταφοράς γνώσης και εκκόλαψης (εκκολαπτήρια ή επιταχυντές επιχειρηματικών ιδεών, κλπ) των ΑΕΙ.

Αν και υπάρχουν παραδείγματα, εξακολουθεί να είναι ασυνήθιστο για τα ΑΕΙ να αναπτύσσουν προγράμματα σπουδών επιχειρηματικότητας που να λαμβάνουν

ρητά υπόψη τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες. Τα περισσότερα μαθήματα στα ΑΕΙ σε όλη την Ευρώπη είναι ανοιχτά για όλους τους φοιτητές, αλλά οι εκπαιδευτικοί δεν λαμβάνουν υπόψη το τί χρειάζεται για να διευκολύνουν εκείνους τους φοιτητές που μπορεί να χρειάζονται επιπλέον υποστήριξη για να έχουν πρόσβαση και συμμετοχή. Υπάρχει μια καταπληκτική ευκαιρία για τα ευρωπαϊκά ΑΕΙ να ανταποκριθούν σε εθνικές και ευρωπαϊκές εκκλήσεις για να εκπαιδεύσουν και να υποστηρίξουν τους «Αγνοούμενους Επιχειρηματίες» («Missing Entrepreneurs»).

Ορίζουμε τη συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα σε αυτό το εγχειρίδιο από την οπτική του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και παροχής συμπεριληπτικής επιχειρηματικής εκπαίδευσης. Βασιζόμαστε στον ορισμό των Smith, Jones, Scott και Stadler (2017:330) προτείνοντας ότι η συμπεριληπτική και προσβάσιμη εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα μέσα σε ένα πλαίσιο ΑΕΙ σημαίνει:

“Διασφάλιση ότι όλοι οι φοιτητές από οποιαδήποτε κοινωνικοοικονομική και πολιτισμική δημογραφική, γεωγραφική τοποθεσία, φύλο, αναπηρία, εθνικότητα και πειθαρχία έχουν ίσες ευκαιρίες να βιώσουν την επιχειρηματική εκπαίδευση και να έχουν πρόσβαση σε περιβάλλοντα επιχειρηματικής μάθησης. Η συμπεριληπτική και προσβάσιμη εκπαίδευση απαιτεί να συμμετέχουν όλοι οι φοιτητές, να έχουν όλοι οι φοιτητές ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση, να είναι ελεύθεροι να συμμετέχουν και να μην υπάρχουν οικονομικά εμπόδια.”

Η εκπαίδευση στην συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα απαιτεί τον εντοπισμό και την άρση των παιδαγωγικών φραγμών που εμποδίζουν την πρόσβαση και τη συμμετοχή υποεκπροσωπούμενων ομάδων, όπως η τεχνολογία, το κόστος, ο χρόνος, οικονομικοί παράγοντες, ο πολιτισμός ή η γλώσσα. Οι φραγμοί μπορούν να έχουν εύκολες λύσεις, όπως η εξέταση του χρώματος και των μεγεθών γραμματοσειράς στα έγγραφα ή η χρήση μιας συμπεριληπτικής γλώσσας. Ενδέχεται επίσης να απαιτούν πολύ περισσότερη προετοιμασία και σκέψη, όπως ο εντοπισμός οικονομικής βοήθειας για πρόσβαση, υποστήριξη ξένων γλωσσών ή κατάλληλα δίκτυα υποστήριξης μεντόρων.

Φωνή εκπαιδευτικού: Ο καθηγητής Thomas Cooney, Καθηγητής Επιχειρηματικότητας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Δουβλίνου – «Απαντήσεις όπως “μεταχειριζόμαστε όλους το ίδιο” και η “πόρτα μας είναι ανοιχτή σε όλους”, χρησιμοποιούνται συνήθως για την υπεράσπιση υπαρχουσών πρακτικών, όταν η πραγματικότητα είναι ότι η αντιμετώπιση όλων με τον ίδιο τρόπο δεν είναι καλή πρακτική και “δεν γνωρίζουν όλοι ότι υπάρχουν τέτοιες πόρτες”»

1.3 Η επιχειρηματικότητα ως έννοια συμπεριληπτικότητας

Είναι σημαντικό να σκεφτούμε εκ των προτέρων τι εννοούμε με τον όρο επιχειρηματικότητα, όταν θέλουμε να την ορίσουμε ως συμπεριληπτική. Η παραδοσιακή εστίαση της εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα ήταν στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Στο σύγχρονο περιβάλλον, μια τέτοια στενή εστίαση μπορεί να αποκλείσει πιθανούς φοιτητές που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν κοινωνικά έργα ή ενδιαφέρονται για μαθησιακές συμπεριφορές που θα τους δώσουν επιχειρηματικό πνεύμα απέναντι σε προκλήσεις και ευκαιρίες.

Συζητώντας μεταξύ αυτής της ευρείας ή στενής εστίασης της εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα, διακρίνεται μια προσέγγιση *μοντέλου προόδου (progression model)* που οραματίζεται τη μάθηση των φοιτητών σε φάσεις. Στην προσέγγιση του μοντέλου προόδου, το βασικό στοιχείο βασίζεται στον ευρύ ορισμό της

επιχειρηματικότητας. Οι πρωτοβουλίες επικεντρώνονται στην υποστήριξη της εκμάθησης της επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Αυτές οι πρωτοβουλίες στηρίζονται σε ενεργές και βιωματικές παιδαγωγικές. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα περιλαμβάνουν ενισχυμένη δημιουργικότητα, δέσμευση (engagement) και αυτο-αποτελεσματικότητα. Οι επόμενες φάσεις του μοντέλου προόδου υιοθετούν τον στενότερο ορισμό της επιχειρηματικότητας, που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Τέτοιες προσεγγίσεις μπορεί να βασίζονται περισσότερο σε δεξιότητες και η βάση της θεωρίας της επιχειρηματικότητας είναι πιο σαφής. Το μοντέλο προόδου είναι μια συμπεριληπτική προσέγγιση για την επιχειρηματική εκπαίδευση, αναγνωρίζοντας την επιχειρηματικότητα ως δραστηριότητα σχετική για όλους. Θα βρείτε μερικές πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την προσέγγιση του μοντέλου προόδου στην Ενότητα 1.6 αυτού του εγχειριδίου.

Ευθυγραμμιζόμενη με αυτό το σκεπτικό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι «ζούμε σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη κοινωνία, όπου είναι απαραίτητο όλοι να έχουν την ικανότητα να ενεργούν βάσει ευκαιριών και ιδεών, να συνεργάζονται με άλλους, να διαχειρίζονται δυναμικές σταδιοδρομίες και να διαμορφώνουν το μέλλον για το κοινό καλό". Ως απάντηση, έχουν αναπτύξει το EntreComp (European Entrepreneurship Competence Framework) το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Επιχειρηματικότητας ως πλαίσιο αναφοράς που δίνει έμφαση στις επιχειρηματικές νοοτροπίες (βλ. Ενότητα 1.6). Αυτή η επιχειρηματική νοοτροπία καθορίζει ευρύτερα τον σκοπό της εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα στα ΑΕΙ.

1.4 Από πού να ξεκινήσετε;

Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί που αναπτύσσουν μαθήματα επιχειρηματικότητας θέλουν να είναι συμπεριληπτικά, με την έννοια να κάνουν όλους να νιώθουν ευπρόσδεκτοι. Συνήθως αναγνωρίζουν ότι ορισμένοι φοιτητές δυσκολεύονται να συμμετάσχουν στα μαθήματα. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε γλωσσικά εμπόδια, επειδή ένας φοιτητής είναι κωφός ή πιθανώς επειδή ένας φοιτητής είναι νέος οικογενειάρχης και αγωνίζεται για τη φροντίδα των

παιδιών του. Αυτές οι προκλήσεις συχνά εμφανίζονται στην αρχή ενός εξαμήνου και γίνονται πιο εμφανείς καθώς προχωρά ένα μάθημα. Συχνά μπορεί να οδηγήσουν σε πλήρη εγκατάλειψη από το φοιτητή. Ο σχεδιασμός είναι το κρίσιμο στάδιο για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση – πρόβλεψη στο μέτρο του δυνατού τί χρειάζονται οι μεμονωμένοι φοιτητές, αλλά και οικοδόμηση ευελιξίας στον σχεδιασμό του προγράμματος που παρέχει επιλογές στους φοιτητές για να τους βοηθήσουν να συμμετάσχουν.

Η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα διδάσκει την καινοτομία, την ανάληψη κινδύνων και τη μάθηση από την αποτυχία. Η διεύρυνση της συμμετοχής στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να δίνουν το παράδειγμα – με το να είναι καινοτόμοι, να παίρνουν ρίσκα και να γνωρίζουν ότι δεν θα είναι επιτυχημένο κάθε στοιχείο σχεδιασμού. Ο σχεδιασμός ενοτήτων και μαθημάτων συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας σημαίνει την καθιέρωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την οικοδόμηση ευελιξίας στο ταξίδι για το πώς μπορεί κάθε φοιτητής να φτάσει εκεί.

Δεν ξέρετε από πού να ξεκινήσετε; Ας ξεκινήσουμε, λοιπόν, ας ξεκινήσουμε λοιπόν με μερικές υποδείξεις για το πως μπορείτε να ξεκινήσετε την ανάπτυξη συμπεριληπτικών μαθημάτων και ενοτήτων επιχειρηματικότητας.

1.4.1 Μιλήστε με συναδέλφους και μάθετε ποιοι τρόποι υποστήριξης είναι διαθέσιμοι

Ένας πολύτιμος τρόπος για να ξεκινήσετε, είναι να εξερευνήσετε τους διαθέσιμους τρόπους υποστήριξης και να μιλήσετε με τους συναδέλφους σας. Ξεκινήστε τη διαδικασία αναλογιζόμενοι τα δικά σας μαθήματα και προγράμματα. Κάντε μια ανασκόπηση των εργαλείων, πλαισίων και τους τρόπους υποστήριξης, που είναι διαθέσιμα σε εσάς στο δικό σας ίδρυμα. Μπορείτε επίσης να εξερευνήσετε μια σειρά από υποστηρικτικό υλικό που παρατίθεται στην Ενότητα 1.6 αυτού του εγχειριδίου.

Μιλήστε με συναδέλφους που ασχολούνται με την παράδοση μαθημάτων και προγραμμάτων επιχειρηματικότητας, το γραφείο αναπηρίας/ένταξης/πρόσβασης, το γραφείο μεταφοράς τεχνολογίας και τα εκκολαπήρια/επιταχυντές ιδεών. Το ίδρυμά σας μπορεί επίσης να έχει ομάδες αφοσιωμένες στην υποστήριξη της πρόσβασης και στη διεύρυνση της συμμετοχής, όπως κοινότητες πρακτικής, επιτροπές, προσωπικό κτιριακών εγκαταστάσεων ή βιβλιοθηκονόμους. Αυτές οι αρχικές συζητήσεις μπορούν να λειτουργήσουν ως πλατφόρμα για μελλοντική συνεργασία, ξεκινώντας έναν διάλογο που βοηθά στη διασφάλιση της συνεχούς επιτυχίας.

1.4.2 Μικρό ξεκίνημα με όραμα

Είτε προσεγγίζοντας το σχεδιασμό και την παροχή εκπαίδευσης για τη συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα από την οπτική γωνία των γενικών μαθημάτων και ενοτήτων, είτε εστιάζοντας στην ανάπτυξη μαθημάτων για συγκεκριμένες ομάδες, είναι εύκολο να κατακλύζεστε από πληροφορίες και προσδοκίες από νωρίς. Μην αποθαρρύνεστε από αυτό. Υπάρχουν πολλές πλευρές που πρέπει να σκεφτούμε, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κανονισμών, της πολιτικής και του θεσμικού περιβάλλοντος, οι οποίες μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου. Το σημαντικό είναι ότι έχετε το όραμα και εργάζεστε προς αυτή την κατεύθυνση.

1.4.3 Ενσωμάτωση νομικών απαιτήσεων και πολιτικών οδηγιών

Εξοικειωθείτε με τις νομικές απαιτήσεις και τις κυβερνητικές πολιτικές για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση και επιχειρηματικότητα, ως ένα από τα πρώτα σας βήματα. Επικοινωνήστε με τους συναδέλφους σας σχετικά με την προσβασιμότητα / αναπηρία / EDI (equality, diversity, and inclusion) (ισότητα, ποικιλομορφία και συμπερίληψη) και σκεφτείτε ποιες προσαρμογές πρέπει να γίνουν στον σχεδιασμό του μαθήματός σας για να πληρούνται οι βασικές κανονιστικές απαιτήσεις σχετικά με την ισότητα, τη διαφορετικότητα και τη συμπερίληψη. Ακόμη και με το να γνωρίζετε ότι είστε ενημερωμένοι και πληροίτε αυτές τις απαιτήσεις, θα σημειώσετε καλή πρόοδο.

1.4.4 Ρύθμιση προσβάσιμων πρότυπων εγγράφων και ιστού

Κάντε αλλαγές μορφοποίησης στα έγγραφα για να τα κάνετε πιο προσιτά και χρησιμοποιήστε τα ως πρότυπο σε όλη τη διδασκαλία. Χρησιμοποιήστε επικυρωμένες λίστες ελέγχου για τη μορφοποίηση εγγράφων, παρουσιάσεων, περιεχομένου Ιστού κ.λπ. Ορισμένοι σύνδεσμοι παρέχονται στην Ενότητα 1.6 αυτού του εγχειριδίου. Η χρήση αντωνυμιών και γλώσσας ουδέτερου και έμφυλου φύλου επιβεβαιώνει τη διαφορετικότητα και αποφεύγει την αποξένωση των φοιτητών. Ένα παράδειγμα θα ήταν η χρήση του «αυτός ή αυτή» αντί για απλώς «αυτός» ή «αυτόν». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει έγγραφα καθοδήγησης σχετικά με τη χρήση ουδέτερης γλώσσας ως προς το φύλο και συμπεριλαμβάνουμε έναν σύνδεσμο στην Ενότητα 1.6.

1.4.5 Ενημερωθείτε σας εκ των προτέρων για τις ανάγκες των φοιτητών

Είτε υιοθετείτε μια προσέγγιση UDL (Universal Design for Learning) για γενικά προγράμματα είτε σχεδιάζετε εξειδικευμένα μαθήματα για μειονοτικές ομάδες, θα χρειαστεί να αφιερώσετε χρόνο για να γνωρίσετε τους φοιτητές σας και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους πριν από την έναρξη του μαθήματος. Ο σχεδιασμός του μαθήματος σας θα χρειαστεί ενσωματωμένη ευελιξία με πεδίο εφαρμογής για να εξελιχθεί. Κάθε φοιτητής είναι διαφορετικός. Μπορείτε να προετοιμαστείτε εκ των

προτέρων για πολλές από αυτές τις διαφορές στις ανάγκες. Οι ανάγκες θα γίνονται πιο εμφανείς με την πρόοδο του μαθήματος, αλλά με την ενσωματωμένη ευελιξία και τις επιλογές μπορείτε να κάνετε κάποιες προσαρμογές κατά την παράδοση.

Οι φωνές των φοιτητών για τη διδασκαλία και τη μάθηση:

Πατήστε [εδώ](#) για να ακούσετε πώς οι ίδιοι οι φοιτητές συζητούν την ποικιλομορφία των μαθησιακών τους προτιμήσεων (στα αγγλικά).

1.4.6 Συμμετοχή σε ευκαιρίες μάθησης από συνομηλίκους

Εμπλακείτε με ευκαιρίες μάθησης με ομότιμους/ες όσο σας επιτρέπει ο χρόνος σας. Να είστε ανοιχτοί για σεμινάρια και άλλες ευκαιρίες μάθησης για τη βελτίωση της πρόσβασης και τη διεύρυνση της συμμετοχής τόσο εντός όσο και εκτός του ιδρύματός σας. Αυτός είναι ένας καλός τρόπος για να ακούσετε για καλές πρακτικές και επιτυχίες.

Παραδείγματα περιπτώσεων πρωτοβουλιών εκπαιδευτικών που ενσωματώνουν το UDL στη διδακτική πρακτική

[Σε αυτό το σύνδεσμο](#) μπορείτε να βρείτε μερικά παραδείγματα για το πώς οι εκπαιδευτικοί έχουν ενσωματώσει το UDL στη διδακτική τους πρακτική, όπως παρουσιάστηκε στο Συνέδριο AHEAD 2020 στα αγγλικά.

1.4.7 Αναστοχαστείτε και (ξανά)κτίστε

Αξιοποιήστε και μάθετε από την εμπειρία σας. Όταν θα έχετε ολοκληρώσει το βασικό σας υπόβαθρο, όσον αφορά την εκπλήρωση των βασικών κανονιστικών αρχών, των εγγράφων και των ψηφιακών μορφών, και γνωρίζετε εκ των προτέρων τις ανάγκες των φοιτητών σας, τότε εργάζεστε ήδη προς την κατεύθυνση του οράματός σας. Θα διαπιστώνετε πάντα ότι ορισμένες πρωτοβουλίες λειτουργούν καλά ενώ άλλες δεν είναι και τόσο επιτυχημένες. Η εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα διδάσκει για την αντιμετώπιση της αποτυχίας και την εκμάθηση από αυτήν. Αναλογιστείτε και μάθετε.

1.4.8 Μην κάνετε συμβιβασμούς στην ποιότητα

Μην συμβιβάζεστε στα μαθησιακά αποτελέσματα. Σχεδιάστε ευφάνταστα με ενσωματωμένη ευελιξία για τη συμμετοχή και την αξιολόγηση των φοιτητών. Απαιτείται καινοτομία και δημιουργικότητα στο σχεδιασμό.

1.6 Σχετικά με αυτές τις οδηγίες – ένας οδηγός για εκπαιδευτικούς

Αυτές οι οδηγίες θα βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς σε πανεπιστήμια και άλλα ΑΕΙ να σχεδιάσουν και να παραδώσουν μαθήματα και ενότητες συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας. Δίνεται έμφαση σε δύο βασικές προσεγγίσεις:

- a) Σχεδιάζοντας επιχειρηματική εκπαίδευση για όλους. Αυτή η ενότητα υποστηρίζει μια προσέγγιση UDL. Εντοπίζει ορισμένα από τα εμπόδια με τα τυπικά παιδαγωγικά μοντέλα που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα. Χρησιμοποιεί μελέτες περιπτώσεων για να δείξει την καλή πρακτική. Η ενότητα προσφέρει επίσης υποδείξεις και συμβουλές που πρέπει να γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για το σχεδιασμό ενοτήτων και μαθημάτων πιο συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας.
- b) Σχεδιάζοντας μαθήματα επιχειρηματικότητας για τους Missing Entrepreneurs. Αυτή η ενότητα εστιάζει σε μαθήματα που ανταποκρίνονται στην Ευρωπαϊκή και εθνική πολιτική ατζέντα για την αύξηση των ευκαιριών εκπαίδευσης για ομάδες υποεκπροσωπούμενων ατόμων που είναι γνωστοί ως Missing Entrepreneurs (σε ελευθερή μετάφραση «Αγνοούμενοι Επιχειρηματίες»). Η ενότητα εστιάζει κυρίως σε συμβουλές και υποδείξεις που μοιράζονται μέσω εμπειριών από ακαδημαϊκούς που εργάζονται με αυτές τις ομάδες.

1.6 Ορισμένα εργαλεία υποστήριξης και περαιτέρω πληροφορίες.

Μπορείτε να βρείτε μερικούς χρήσιμους συνδέσμους εδώ τόσο για πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα όσο και για πληροφορίες σχετικά με το UDL και τον σχεδιασμό της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Αυτή η λίστα δεν είναι σε καμία περίπτωση εξαντλητική. Θα υπάρξουν πολλές άλλες Ευρωπαϊκές και τοπικές μορφές υποστήριξης σε όλη την Ευρώπη που θα αναπτύξουν τις γνώσεις και τη μάθησή σας.

Σύνδεσμοι για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα:

1. Cooney, Thomas (2021) The Palgrave Handbook of Minority Entrepreneurship. Palgrave, Cham doi.org/10.1007/978-3-030-66603-3.
2. EntreComp framework:
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en>.
3. Krüger D and David A (2020). Entrepreneurial Education for Persons with Disabilities—A Social Innovation Approach for Inclusive Ecosystems. Front. Educ. 5:3. doi: 10.3389/feduc.2020.00003.
4. Lackéus, M. (2015). Entrepreneurship in education: What, why, when, how. Entrepreneurship 360 Background Paper. Paris: Local Economic and Employment Development Programme, OECD Publishing.
5. Nabi, Ghulam & Liñán, Francisco & Alain, Fayolle & Krueger, Norris & Walmsley, Andreas. (2017). The Impact of Entrepreneurship Education in Higher Education: A Systematic Review and Research Agenda. Academy of Management Learning & Education. 16. 277-299. 10.5465/amle.2015.0026.
6. OECD 2020 Country Assessment Notes on inclusive entrepreneurship:
<https://www.oecd.org/cfe/smes/inclusive-entrepreneurship-policies-country-assessment-notes.htm>.
7. OECD Inclusive Entrepreneurship Website:
<https://www.oecd.org/cfe/smes/inclusive-entrepreneurship/>.

8. OECD, (2021) The Missing Entrepreneurs. Available at:
<https://www.oecd.org/publications/the-missing-entrepreneurs-43c2f41c-en.htm>.
9. O'Brien, E., Cooney, T. M., & Blenker, P. (2019). Expanding university entrepreneurial ecosystems to under-represented communities. Journal of Entrepreneurship and Public Policy. Vol. 8 No. 3, pp. 384-407.

Σύνδεσμοι για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον σχεδιασμό της καθολικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης:

1. CAST UDL Guidelines: <https://www.cast.org/impact/universal-design-for-learning-udl>.
2. Centre for Excellence in Universal Design: <https://universaldesign.ie/about-us/>.
3. European Commission (2018) Gender Neutral Language in the European Parliament:
https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/151780/GNL_Guidelines_EN.pdf
4. Inclusive Teaching Strategies: <https://ahead.ie/inclusiveteaching>.
5. Support Centre for Inclusive Education - UDL Guidelines: from policy to practice:
<https://www.siho.be/nl/publicaties/leidraad-universeel-ontwerp>.
6. The Accessibility THRIVES at TU Dublin Framework and Toolkit:
<https://arrow.tudublin.ie/accessibilitythrives.pdf>.
7. UDL explained: <https://www.ahead.ie/udl>
8. UDL Guidelines Checklist:
<https://wvde.state.wv.us/osp/UDL/7.%20UDL%20Guidelines%20Checklist.pdf>.

2. Σχεδιασμός και παροχή εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα για όλους – μια προσέγγιση UDL

Η προσέγγισή σας για το σχεδιασμό και την παροχή μαθημάτων συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας, μπορεί να είναι ο σχεδιασμός (ή ο επανασχεδιασμός) των γενικών σας προγραμμάτων για να τα κάνετε πιο προσιτά και να διασφαλίσετε την επιτυχή ολοκλήρωσή τους.

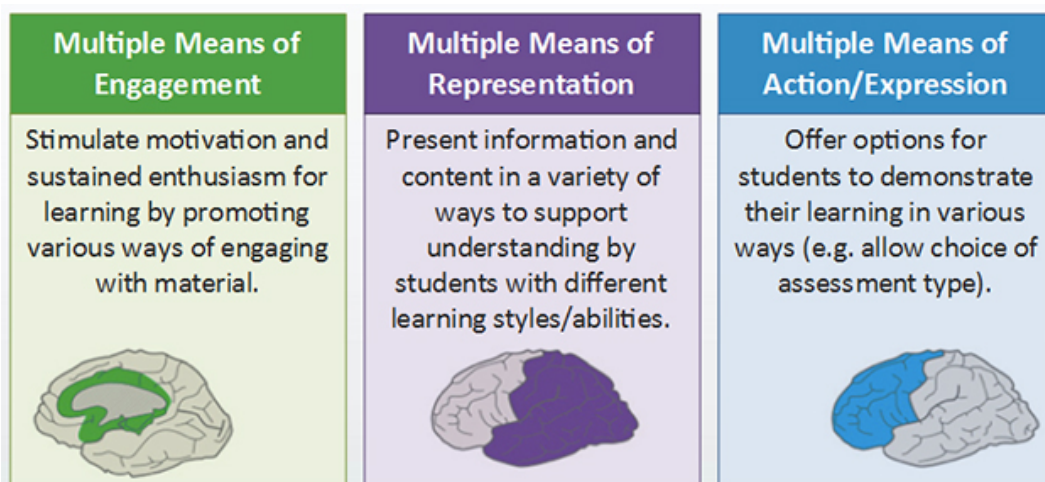
Η καθηγήτρια Cheryl Burgstahler (Director of Accessible Technology at the University of Washington) δηλώνει ότι σε ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον, όλοι όσοι πληρούν τις απαιτήσεις, με ή χωρίς ανέσεις, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, νιώθουν ευπρόσδεκτοι και συμμετέχουν πλήρως σε προσβάσιμες και συμπεριληπτικές συνθήκες και δραστηριότητες.

Αυτό στην πράξη σημαίνει μια μετατόπιση πρότυπου από τις αντιδραστικές ανέσεις στον προληπτικό σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προϊόντων και περιβαλλόντων μας. Η μετατόπιση σημαίνει απομάκρυνση από το «σχεδιασμός για τον μέσο όρο» στο «σχεδιασμός για όλους».

Στην Ενότητα 1.6 παρέχουμε αρκετούς χρήσιμους συνδέσμους όπου μπορείτε να βρείτε πληροφορίες που θα σας βοηθήσουν να εμβαθύνετε στο UDL και στις υποκείμενες αρχές του. Στον πυρήνα του UDL βρίσκονται τρεις αρχές που απαιτείται να παρέχουν οι εκπαιδευτικοί (Εικόνα 1):

1. πολλαπλοί τρόποι για να εμπλέκονται οι φοιτητές στη μάθησή τους (**αρχή πρώτη: Εμπλοκή**),
2. πολλαπλά μέσα εκπροσώπησης για να παρέχεται στους φοιτητές δίκαιη πρόσβαση στο μαθησιακό περιεχόμενο (**αρχή δεύτερη: Εκπροσώπηση**), και
3. πολλαπλούς τρόπους για τους φοιτητές να επιδείξουν και να εκφράσουν τις γνώσεις, την αντίληψη και τις δεξιότητές τους (**αρχή τρίτη: Δράση και Έκφραση**).

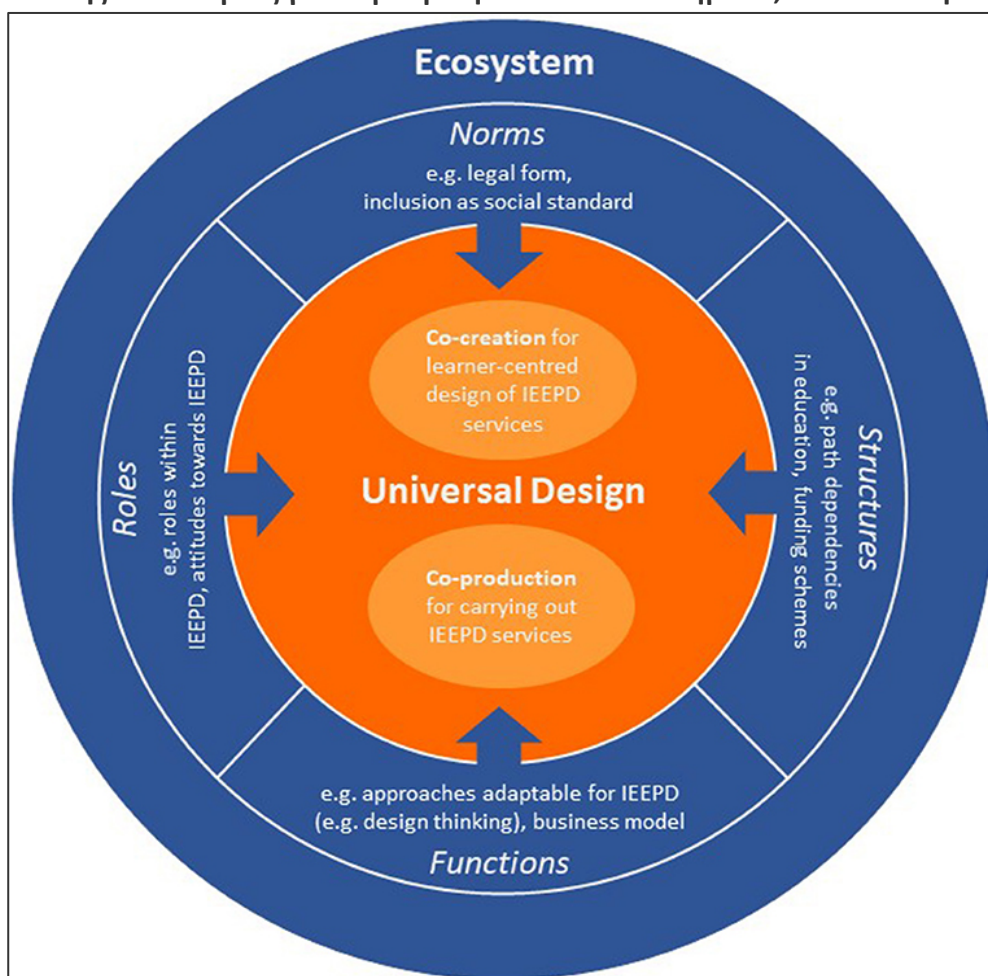
Εικόνα 1: Οι τρεις αρχές καθολικού σχεδιασμού για μάθηση

Πηγή: AHEAD, 2017

Συνολικά, Η προσέγγιση UDL έχει τη δυνατότητα να προάγει την εμπλοκή και την ανεξαρτησία των φοιτητών, καθώς εξασφαλίζει μια ποικιλία μονοπατιών μέσω της επιλογής και της ευελιξίας. Μια προσέγγιση UDL μπορεί να υποστηρίξει το σχεδιασμό για τις ενότητες και τα μαθήματά σας για την συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα. Πράγματι, η προσέγγιση κοινωνικής καινοτομίας για συμπεριληπτικά επιχειρηματικά οικοσυστήματα τοποθετεί τον καθολικό σχεδιασμό για όλους στον πυρήνα (βλ. Εικόνα 2). Αυτό το πλαίσιο συμπεριληπτικής επιχειρηματικής εκπαίδευσης για άτομα με αναπηρία (IEEPPD) προτείνει την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, της συνδημιουργίας και της συμπαραγωγής ως δομικά στοιχεία που θεωρούνται απαραίτητα για την επιτυχημένη επιχειρηματική εκπαίδευση.

Εικόνα 2: Επιχειρηματική Εκπαίδευση για Άτομα με Αναπηρίες—Μια προσέγγιση κοινωνικής καινοτομίας για συμπεριληπτικά οικοσυστήματα, Εκπαίδευση

Πηγή: Krüger and David (2020) [βλ. ενότητα 1.6 αυτού του εγχειριδίου για πλήρη αναφορά και περαιτέρω ανάγνωση]

2.1 Μερικά εμπόδια για φοιτητές με τυπικά παιδαγωγικά μοντέλα

Κατηγοριοποιώντας τις πολλές προσεγγίσεις της εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα σε τρεις παιδαγωγικές, δηλαδή σε (α) μοντέλο της προσφοράς, (β) μοντέλο της ζήτησης· και (γ) μοντέλο ικανοτήτων (Nabi et al., 2017), μερικά από τα εμπόδια και τους φραγμούς που μπορεί να αντιμετωπίσουν φοιτητές από μειονοτικές ομάδες παρατίθενται παρακάτω. Φυσικά, η δική σας προσέγγιση για την ανάπτυξη μαθημάτων μπορεί να συνδυάζει τις παιδαγωγικές. Αυτή η υβριδική προσέγγιση θα μπορούσε να εγείρει πρόσθετα σύνολα ζητημάτων που θα πρέπει να αναλογιστείτε.

Το μοντέλο προσφοράς δίνει έμφαση σε μια συμπεριφοριστική προοπτική που εστιάζει στις μεθόδους αναπαραγωγής. Οι μέθοδοι περιλαμβάνουν διαλέξεις, αναγνώσεις, παρακολούθηση και ακρόαση. Μερικοί φοιτητές μπορεί να αντιμετωπίσουν προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε τέτοιο υλικό ή την κατανόηση των πλαισίων του υλικού. Μερικά παραδείγματα ερωτήσεων που μπορείτε να λάβετε υπόψη κατά το σχεδιασμό τέτοιων μαθημάτων θα ήταν:

- a. Σε ποιες μορφές διατίθεται το υλικό στους φοιτητές;
- b. Είναι το υλικό σχετικό από πολιτιστική άποψη;
- c. Πότε γίνονται οι διαλέξεις; Και υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης στις διαλέξεις σε διαφορετικές χρονικές στιγμές ή σύνδεσης στις καταγραφές;
- d. Ποιες επιλογές υπάρχουν για την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων;

Το μοντέλο ζήτησης συχνά υιοθετεί ένα υποκειμενιστικό παράδειγμα (subjectivist example). Μπορεί να περιλαμβάνει την απόκτηση εξατομικευμένου νοήματος μέσω της συμμετοχής με τον όρο της εξερεύνησης, συζήτησης και πειραματισμού. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει χρήση βιβλιοθήκης, προσομοιώσεις ή αναζητήσεις. Μερικά παραδείγματα ερωτήσεων που μπορείτε να λάβετε υπόψη κατά το σχεδιασμό τέτοιων μαθημάτων θα ήταν:

- a. Θα μπορούσε η γλώσσα να είναι εμπόδιο στη μάθηση;
- b. Ποια εκπαίδευση θα παρέχεται για την υποστήριξη της χρήσης της βιβλιοθήκης ή τεχνολογιών προσομοίωσης από κάθε φοιτητή;
- c. Πώς μπορείτε να εμφυσήσετε εμπιστοσύνη σε κάθε φοιτητή;
- d. Πώς θα ανταποκριθείτε στη διαμορφωτική αξιολόγηση για την αντιμετώπιση μιας σειράς ζητημάτων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της ενότητας ή του μαθήματος;

Το μοντέλο ικανοτήτων αναδεικνύει ένα αλληλεπιδραστικό θεωρητικό παράδειγμα. Οι προσεγγίσεις ικανοτήτων μπορεί να περιλαμβάνουν ενεργή επίλυση προβλημάτων σε πραγματικές καταστάσεις. Η εστίαση είναι στην επικοινωνία, τη συζήτηση και τις μεθόδους παραγωγής. Παραδείγματα μπορεί να είναι συζητήσεις-debates, χαρτοφυλάκια, σεμινάρια, δοκίμια. Ο ρόλος του ακαδημαϊκού σε αυτήν την περίπτωση είναι ως στρατηγική παρέμβαση για να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι φοιτητές οργανώνουν τους πόρους που έχουν στη διάθεσή τους. Ορισμένα ερωτήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε αυτήν την παιδαγωγική προσέγγιση μπορεί να είναι:

- a. Τι προσοχή θα δώσετε στην εκπαίδευση για ομάδες και στην διατύπωση για τις ομαδικές εργασίες;
- b. Οι φοιτητές με χαμηλή αυτό-αποτελεσματικότητα μπορεί να χρειαστούν επιπλέον υποστήριξη για να αποφύγουν μια αρνητική εμπειρία. Μπορείτε να προσελκύσετε άλλους για να βοηθήσετε με πρόσθετη ή ειδική υποστήριξη;
- c. Τι έχετε λάβει υπόψιν σας για το πόσο καλά μπορεί να είναι προετοιμασμένοι οι διάφοροι φοιτητές για κρίσιμα περιστατικά εάν οι προηγούμενες γνώσεις και τα κοινωνικά δίκτυα δεν είναι ανεπτυγμένα;

2.2 Παραδείγματα περιπτώσεων στην πράξη.

Σχεδιασμός εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα στο Glasgow Caledonian University:

Αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν υποεκπροσωπούμενες ομάδες, οι Smith, Jones, Scott and Stadler (2017) από το Glasgow Caledonian University (GCU) περιγράφουν λεπτομερώς τις προσπάθειές τους να δημιουργήσουν περιβάλλοντα επιχειρηματικής μάθησης εντός των εκπαιδευτικών ορίων, αντιμετωπίζοντας σύνθετα ζητήματα ένταξης. Η προσέγγισή τους συνδυάζει την πολιτική, την παιδαγωγική και την πρακτική με έναν ολιστικό

τρόπο που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχειρηματικής κοινωνίας του εικοστού πρώτου αιώνα. Η προσέγγισή τους βασιζόταν σε τρεις βασικές αρχές:

- a. Δημιουργία περιβαλλόντων μάθησης και κρίσιμων περιστατικών για την καλλιέργεια της διαφοροποίησης των συμφραζομένων μέσω της δραστηριότητας, παρέχοντας στον εκπαιδευόμενο μια κοινωνική «αρχιτεκτονική» που βασίζεται στους ομότιμους/ες.
- b. Παροχή προοδευτικής και αναπτυξιακής μάθησης μέσω πειραματισμού, προβληματισμού και διορθώσεων.
- c. Μεταβιβάσιμες δεξιότητες, ευαίσθητες στη διεπιστημονική παράδοση, επίπεδα αυτο-αποτελεσματικότητας, κοινωνικο-πολιτισμικές διαφορές και διακύμανση των συμφραζόμενων.

Σε αυτή την περίπτωση, έχοντας θεσπίσει τις βασικές αρχές, η αρχιτεκτονική για τη μάθηση ήταν αποτελεσματικά σε ισχύ. Η δημιουργία στρατηγικών για τη διδασκαλία, τη μάθηση και την αξιολόγηση που υιοθετούν αυτές τις βασικές αρχές ήταν το επόμενο βήμα για τη συμπεριληπτική και προσβάσιμη εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα.

Συνοψίζοντας την εμπειρία του GCU, οι συγγραφείς υπογραμμίζουν πως η ιδέα ότι οι ακαδημαϊκοί πρέπει να συνδυάζουν πολλαπλές πολιτικές θέσεις, αρχές σχεδιασμού και ατομικές απόψεις είναι ίσως η πραγματικότητα ενός πολύπλοκου τοπίου που αντιμετωπίζουν όλα τα AEI. Συνοψίζουν τα κύρια σημεία εξέτασης τους σε επτά σημεία: Διεπιστημονική παράδοση, Στελέχωση και διευκόλυνση, Τεχνολογικά Εμπόδια, εμπορική εμπειρία, κοινοτική δέσμευση, Ομαδική συνεργασία και Δικτύωση.

Μπορείτε να διαβάσετε περισσότερα για αυτό το παράδειγμα στο:

Smith, A., Jones, D. and Stadler, A. (2017) Designing and delivering inclusive and accessible entrepreneurship education. Entrepreneurship Education: New Perspectives on Entrepreneurship Education Contemporary Issues in

Entrepreneurship Research, Volume 7, 329-352. doi:10.1108/S2040-724620170000007019.

Εργασία προς το σχεδιασμό συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στο Polytechnic University of Cartagena (UPCT), Spain:

Για περισσότερα από είκοσι χρόνια, ο καθηγητής Antonio-Juan Briones-Peñalver διδάσκει σε φοιτητές και φοιτήτριες για τη σημασία του να μάθουν πως να είσαι επιχειρηματίας και προάγει το επιχειρηματικό πνεύμα ως στάση απέναντι στην εργασία. Στο UPCT, όλα τα πτυχία περιλαμβάνουν το σχεδιασμό και την ανάληψη καινοτόμων έργων ως οριζόντια απαίτηση δεξιοτήτων. Η αποστολή του είναι να δώσει στους φοιτητές τη δυνατότητα να προτείνουν και να αναπτύξουν ιδέες και λύσεις που παρέχουν προστιθέμενη αξία σε διαδικασίες, προϊόντα και υπηρεσίες. Ο Antonio συντονίζει μια ομάδα εργασίας που φέρνει ένα πλαίσιο διδασκαλίας που προωθεί την επιχειρηματικότητα και την κατάρτιση των φοιτητών ως επαγγελματικές δεξιότητες. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τη διερεύνηση τεχνολογικών δυνατοτήτων, την ανάπτυξη μοντέλων χρησιμότητας και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, καθώς και τη δημιουργία νέων εμπορικών σημάτων. Τα χρόνια εμπειρίας επέτρεψαν στον Antonio να εξασφαλίσει συμπεριληπτικές εκπαιδευτικές εμπειρίες για ομάδες που παραδοσιακά υποεκπροσωπούνται. Συνοψίζοντας την εμπειρία του, προσφέρει τις ακόλουθες οδηγίες.

Πρώτον, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν συνεργατικές, ενεργές μεθόδους μάθησης που προάγουν τη συνεργατικότητα. Η ενθάρρυνση του ομαδικού πνεύματος μεταξύ των φοιτητών είναι μια αναγκαιότητα και το μοντέλο ομαδικής εργασίας του φαίνεται ότι βελτιώνει τη συμμετοχή των φοιτητών. Οι συνεργατικές ενεργητικές μέθοδοι μάθησης αυξάνουν τα κίνητρα των φοιτητών. Επιπλέον, ο Antonio προτείνει μια σταδιακή προσέγγιση των φοιτητικών έργων με μια πολύ ανοιχτή στάση απέναντι στην καινοτομία. Αυτό είναι εγγενώς συμπεριληπτικό. Προωθεί την ανάδειξη δημιουργικών ηγετών και βοηθά στην κριτική σκέψη. Οι μελέτες περιπτώσεων χρησιμοποιούνται συχνά στη διδασκαλία.

Τέλος, οι φοιτητές διδάσκονται να μαθαίνουν από άλυτα προβλήματα, να σκέφτονται το μέλλον και να εφαρμόζουν τις ιδέες τους στην ευρύτερη κοινωνία.

2.3 Πέντε συμβουλές για το σχεδιασμό και την παροχή εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα για όλους

1. Η υιοθέτηση μιας επιχειρηματικής νοοτροπίας είναι ένα εξαιρετικό σημείο εκκίνησης για το σχεδιασμό προγραμμάτων συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας σύμφωνα με τις αρχές του UDL . Οι εκπαιδευτικοί θα χρειαστούν όλες τις βασικές ικανότητες, συμπεριλαμβανομένου του οράματος, της δημιουργικότητας, της ικανότητας συνεργασίας με άλλους, της ικανότητας ανάληψης κινδύνων, της αυτογνωσίας και της ικανότητας κινητοποίησης/εξευρεσής και χρήσης πόρων.
2. Οι φοιτητές από υποεκπροσωπούμενες ομάδες μπορεί να έχουν χαμηλή αυτό-αποτελεσματικότητα και μπορεί να μην έχουν τις ίδιες προηγούμενες γνώσεις ή εμπειρίες για να εντοπίσουν και να αναπτύξουν ιδέες και ευκαιρίες. Να είστε δημιουργικοί όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνεστε σε αυτήν την πρόκληση. Ένα παράδειγμα μπορεί να είναι η συμπερίληψη επιλογών που διευκολύνουν τις πολυπολιτισμικές εμπειρίες ή που φιλοξενούν ευκαιρίες κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
3. Μην σκέφτεστε να σχεδιάσετε ενότητες και μαθήματα για τον μέσο φοιτητή – σκεφτείτε τι χρειάζεται να σχεδιάσετε για κάθε φοιτητή.
4. Το πλαίσιο EntreComp θα ενημερώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα και δεν θα πλήττει την ποιότητα των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Δημιουργήστε επιλογές για το πώς οι φοιτητές μπορούν να επιτύχουν αυτές τις ικανότητες. Μπορεί να είναι σκόπιμη η εξέταση περισσότερων σταδιακών προσεγγίσεων για τη δημιουργία και την ανάπτυξη ιδεών.

5. Η αποτελεσματική συνεργασία τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά είναι κρίσιμη για τη δημιουργία πόρων και κατανόησης. Αναπτύξτε τις συνεργασίες σας με εθνικούς φορείς και αρχές, με το προσωπικό και τους φοιτητές, με δίκτυα ομοτίμων, με φοιτητικές οργανώσεις και με μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που υποστηρίζουν τη συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα.

3. Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για τους Missing Entrepreneurs

Ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει ότι τα κενά στα ποσοστά επιχειρηματικής δραστηριότητας και τα ποσοστά επιβίωσης των επιχειρήσεων στον πληθυσμό είναι μακροχρόνια. Σε εθνικό επίπεδο, πολλές κυβερνήσεις καταβάλλουν προσπάθειες για να καλύψουν αυτά τα κενά μέσω ενός ευρέος φάσματος εργαλείων, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης. Ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει, ότι οι γυναίκες, οι νέοι και οι μετανάστες αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα και συχνά μεγαλύτερα εμπόδια στην πορεία προς την επιχειρηματικότητα, όπως και τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι ή οι άνεργοι. Αυτοί κατηγοριοποιούνται ως οι Missing Entrepreneurs (ΟΟΣΑ, 2021). Η πρόοδος στην επιχειρηματικότητα πρέπει να συμβαδίζει με την κοινωνική πρόοδο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εθνικές κυβερνήσεις παρέχουν υποστήριξη για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αφιερωμένες στους Missing Entrepreneurs.

Τα Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και άλλα ΑΕΙ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των κυβερνήσεών τους και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να καλύψουν τα κενά στα ποσοστά επιχειρηματικής δραστηριότητας, βοηθώντας στην ενδυνάμωση των Missing Entrepreneurs να επιλέξουν την αυτοαπασχόληση ως επιλογή.

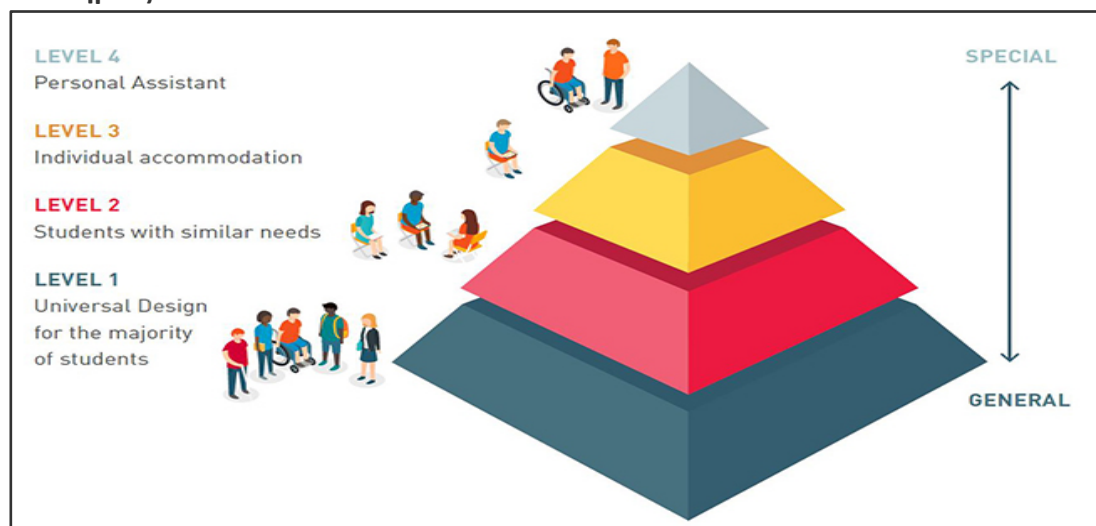

Ο σχεδιασμός και η παράδοση μαθημάτων για συγκεκριμένες ομάδες εξακολουθεί να απαιτεί καθολική σχεδιαστική σκέψη. Τέτοιες ομάδες θα πρέπει ακόμα να έχουν πρόσβαση σε κτίρια, πόρους και εγκαταστάσεις με τρόπο που να αισθάνονται ευπρόσδεκτες.

Υπάρχουν διαφορές μέσα σε «ομάδες» των missing entrepreneurs. Δεν μπορείτε να ξεχνάτε ότι οι φοιτητές με αναπηρία έχουν εξίσου ποικίλες ανάγκες. Οι φοιτητές με καθεστώς πρόσφυγα φέρνουν μαζί τους πολύ διαφορετικές γνώσεις και εμπειρίες. Ωστόσο, όταν σχεδιάζετε για συγκεκριμένες ομάδες, μεγαλύτερα επίπεδα «εύλογης προσαρμογής» θα συνδυαστούν με τον καθολικό σχεδιασμό (Εικόνα 3). Οι εύλογες προσαρμογές αλληλεπιδρούν με την ευρεία βασική φροντίδα του καθολικού σχεδιασμού, όπου η τροχιά γίνεται μια συνεχής φροντίδας.

Απαιτείται συνεχής φροντίδα στον προγραμματισμό, το σχεδιασμό και την παράδοση των μαθημάτων και των ενοτήτων επιχειρηματικότητας σας.

Εικόνα 3: Συνεχής υποστήριξη από την τάξη στις υπηρεσίες υποστήριξης αναπηρίας

Πηγή: AHEAD, 2017

Στην Ενότητα 1.6 μπορείτε να βρείτε χρήσιμους συνδέσμους για υλικό σχετικά με το UDL, τους Missing Entrepreneurs και τις σημειώσεις αξιολόγησης χωρών για τη συμπεριληπτική επιχειρηματικότητα. Εάν εργάζεστε προς την εθνική πολιτική σας

ατζέντα για να συμβάλλετε στη κάλυψη του κενού στους missing entrepreneurs μέσω της εκπαίδευσης, σας ενθαρρύνουμε να εμβαθύνετε σε αυτά τα υλικά.

Αν και τα ΑΕΙ μπορεί να συμμετέχουν λιγότερο στην εξειδικευμένη επιχειρηματική εκπαίδευση για ανέργους, υπάρχουν καλά παραδείγματα στις άλλες πέντε ομάδες. Για να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε ποιες λογικές προσαρμογές μπορεί να χρειαστούν για συγκεκριμένες ομάδες, μοιραζόμαστε μερικές ιδέες που προέρχονται από την εμπειρία.

3.1 Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για γυναίκες

1. Ο σχεδιασμός και η παροχή μαθημάτων για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα απαιτεί σκέψη για διαφορετικούς κλάδους, που οι μελλοντικοί επιχειρηματίες μπορεί να βρουν πιο ελκυστικούς. Οι γυναίκες επιχειρηματίες υπάρχουν και πρέπει να ενθαρρύνονται σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, αλλά υπάρχουν τομείς που παραδοσιακά είναι πιο ελκυστικοί για τις γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες. Είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς στα ΑΕΙ να επεξεργαστούν πώς να ενσωματώσουν τις φιλοδοξίες για την προώθηση της επιχειρηματικότητας στους τομείς STEM με παραδοσιακά πιο ελκυστικούς τομείς για τις γυναίκες.
2. Ο σχεδιασμός και η παροχή μαθημάτων για γυναίκες επιχειρηματίες απαιτεί ευρεία εκπροσώπηση από γυναίκες στο υλικό του μαθήματος. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μελέτες περιπτώσεων, σεμινάρια με προσκεκλημένους ομιλητές, καθοδήγηση. Η ανάπτυξη μαθημάτων για καλύτερη συμμετοχή των γυναικών θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζει τη διαθεματικότητα, όπου για παράδειγμα ένας φοιτητής μπορεί να είναι γυναίκα αλλά να έχει επίσης αναπηρία, ή να έχει επίσης καθεστώς πρόσφυγα ή να είναι επίσης άτομο τρίτης ηλικίας.
3. Ο σχεδιασμός και η παροχή μαθημάτων για γυναίκες επιχειρηματίες χρειάζεται ευελιξία στις επιλογές παράδοσης, ειδικά όπου τα μαθήματα δεν έχουν σχεδιαστεί για φοιτητές/τριες πλήρους φοίτησης. Οι γυναίκες μπορεί να έχουν μεγαλύτερες οικογενειακές και οικιακές ευθύνες που τις καθιστά λιγότερο ευέλικτες με το χρόνο. Ενδέχεται να απαιτείται η παροχή ηχογραφημένου υλικού διάλεξης και πολλαπλών επιλογών για εμπλοκή με το μάθημα.
4. Η καθοδήγηση ως εισαγωγή σε δίκτυα και φορείς θα μπορούσε να είναι μια πολύ καλή υποστήριξη για να βοηθήσει τις γυναίκες να παραμείνουν στην επιχειρηματική τους τροχιά. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εξετάσουν πώς μπορεί να επιτευχθεί

αυτό με τους περιορισμένους συμπληρωματικούς πόρους και τον χρόνο που συχνά διαθέτουν. Θα μπορούσαν να βασιστούν σε παλιούς φοιτητές ως μέντορες; Υπάρχουν τέτοιες στηρίξεις σε άλλα τμήματα του ιδρύματος, όπως για παράδειγμα το γραφείο μεταφοράς τεχνολογίας; Υπάρχουν έμπειροι επιχειρηματίες που είναι πρόθυμοι να αφιερώσουν χρόνο για να στηρίξουν άλλους εκκολλητόμενους επιχειρηματίες; Πώς υποστηρίζει η κυβέρνηση και οι υπηρεσίες της την καθοδήγηση γυναικών επιχειρηματιών που θα μπορούσατε να προσελκύσετε;

5. Οι γυναίκες χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη μετά το τέλος του προγράμματος εάν θέλουν να ξεκινήσουν μια επιχείρηση. Μπορεί να έχουν έλλειψη από γυναίκες μέντορες, να είναι πιο περιορισμένες στο χρόνο ή να αισθάνονται αποκλεισμένες από φορείς και δίκτυα υποστήριξης. Οι διδάσκοντες θα πρέπει να συνεργαστούν με τα γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας τους για να δημιουργήσουν μονοπάτια που να αισθάνονται φιλόξενα και προσβάσιμα στις γυναίκες. Αυτό μπορεί να είναι προηγμένα προγράμματα ή πρωτοβουλίες για την έναρξη μιας επιχείρησης. Αυτές οι πληροφορίες και οι σύνδεσμοι πρέπει να περιλαμβάνονται στο περιεχόμενο του μαθήματος.

Φωνή Εκπαιδευτικού: Dr Sylvia Gavigan, PhD στην εκπαίδευση γυναικείας επιχειρηματικότητας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Δουβλίνου – Η εκπαίδευση

στην επιχειρηματικότητα παίζει ζωτικό ρόλο ως μηχανισμός για την ενδυνάμωση των γυναικών επιχειρηματιών, προκειμένου αυτές να είναι ανεξάρτητες, να λαμβάνουν αποφάσεις για τις επιχειρήσεις τους, να βελτιώνουν τα επίπεδα επιχειρηματικής παιδείας τους, τη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας, τη δημιουργία εισοδήματος και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Παράδειγμα στην πράξη: Εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα και τις ψηφιακές δεξιότητες του Mommypreneurs από το Cloud Incubator Hub του Polytechnic University of Cartagena's (UPCT)

Το "Mommypreneurs" είναι ένα διεθνές πρόγραμμα που στοχεύει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των γυναικών σε άδεια μητρότητας ή κατά τη φροντίδα των παιδιών, εξοπλίζοντάς τες με νέες ψηφιακές ή/και επιχειρηματικές δεξιότητες. Στόχος είναι να βελτιώσουν τις δυνατότητές τους για να εισέλθουν ξανά στην αγορά εργασίας ή να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Το πρόγραμμα είναι ένα δίμηνο διαδικτυακό μάθημα για γυναίκες που θέλουν να παρέχουν ψηφιακές υπηρεσίες ως ελεύθεροι επαγγελματίες, να εργαστούν σε εταιρείες ICT ή να ξεκινήσουν μια επιχείρηση. Μέσω του προγράμματος, οι γυναίκες αποκτούν τόσο ψηφιακές όσο και επιχειρηματικές δεξιότητες, που είναι απαραίτητες για να δουλέψουν ως αυτοαπασχολούμενες ή να βελτιώσουν τις προοπτικές σταδιοδρομίας τους. Το UPCT συμμετέχει στο Mommypreneurs μέσω του Cloud Incubator Hub του. Μπορείτε να διαβάσετε μερικές ενδιαφέρουσες εμπειρίες από φοιτητές [εδώ](#) και [εδώ](#).

Πατήστε [εδώ](#) για την ιστοσελίδα του Mommypreneurs

Παράδειγμα στην πράξη: WE Support για να ενθαρρύνει τη γυναικεία επιχειρηματικότητα από γυναίκες στο STEM στο Technological University Dublin (TU Dublin).

Το [WE Support](#) στο Technological University Dublin (TU Dublin) είναι μια πανεπιστημιακή πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των ιστορικών ελλειμμάτων και την αύξηση της εκπροσώπησης των γυναικών στην επιχειρηματικότητα σε όλους τους κλάδους του TU Dublin. Οι στόχοι του προγράμματος WE Support είναι:

- Αύξηση της συμμετοχής των γυναικών φοιτητριών στην επιχειρηματικότητα

- Αύξηση του αριθμού των αποφοίτων γυναικών του TU Dublin σε ανώτερες ηγετικές θέσεις σε εξωτερικούς οργανισμούς. και
- Αύξηση του αριθμού των γυναικών επικεφαλής/συνιδρυτές spinouts του TU Dublin

Το πρόγραμμα έχει πολλαπλές πτυχές που ξεκινούν με ένα διήμερο hackathon που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ενός προϊόντος/υπηρεσίας/ιδέας και να το κυκλοφορήσει στην αγορά. Περιλαμβάνει καθοδήγηση και συνεχή υποστήριξη από άκρο σε άκρο σε όλο το πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων ειδικών πληροφοριών για εκδηλώσεις, σχετικούς πόρους, πιθανή χρηματοδότηση και διάφορες άλλες μορφές υποστήριξης στους συμμετέχοντες.

3.2 Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για άτομα με αναπηρία

Μαθητική ιστορία: Kaspars Kalvītis, ένας φοιτητής με αναπηρία συμμετείχε στο προ-εκκολαπτήριο IdeaLAB και ανέπτυξε τη δική του ιδέα - E-Race Wheel στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Ρίγας (RTU), Λετονία

Το να είναι όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητος/η είναι σημαντικό για τους χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων. Αυτό περιλαμβάνει επίσης την ανεξαρτησία κατά τη μετακίνηση. Ωστόσο, σε καθημερινή βάση οι χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων αντιμετωπίζουν απροσβασιμότητα στο φυσικό τους περιβάλλον (πεζοδρόμιο, κράσπεδα, λακκούβες και πολλά άλλα). Πολύ συχνά αυτό εμποδίζει τους ανθρώπους να κινούνται αυτόνομα χωρίς τεράστια προσπάθεια και άγχος. Ο Kaspars Kalvītis, ένας φοιτητής στο RTU ανέπτυξε τη δική του λύση σε αυτό το πρόβλημα με το σκούτερ με τροχούς E-race. Το σκούτερ με τροχούς E-race δίνει στους χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων ελευθερία και κάνει τα καθημερινά εμπόδια λιγότερο αισθητά. Το σκούτερ είναι πολύ εύκολο στη χρήση - ένας πρόσθετος ηλεκτρικός τροχός έλξης προσαρμόζεται στο μπροστινό μέρος μιας υπάρχουσας αναπηρικής καρέκλας με τη βοήθεια ενός βραχίονα και μέσα σε δευτερόλεπτα το χειροκίνητο αναπηρικό καροτσάκι γίνεται ηλεκτρικό.

1. Κατά το σχεδιασμό και την παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για άτομα με αναπηρία, δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί πόσο σημαντικό είναι το στάδιο του προγραμματισμού και του σχεδιασμού. Οι εύλογες προσαρμογές και ανέσεις ενδέχεται να διαφέρουν πολύ. Επιπλέον, ένα υψηλό ποσοστό αναπηρίας είναι αόρατο. Ο προγραμματισμός, η συνεργασία με το Γραφείο Στήριξης και η εμπλοκή

με τους φοιτητές για τις δικές τους ανάγκες, ακόμη και πριν από την εγγραφή, είναι σημαντικά. Ένα σύντομο ερωτηματολόγιο ή συνέντευξη με φοιτητές μπορεί να διεξαχθεί πριν από την έναρξη ενός προγράμματος όπου οι φοιτητές μπορούν να αποκαλύψουν τυχόν ιατρικές ανάγκες ή άλλες σχετικές πληροφορίες που θέλουν να μοιραστούν. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει επίσης να παρέχουν ευκαιρίες κατά τη διάρκεια της παράδοσης των μαθημάτων στους φοιτητές να δηλώσουν τυχόν προσαρμογές που χρειάζονται. Ένας φοιτητής μπορεί να μην καταλάβει τί βοήθεια θα χρειαστεί μέχρι να ξεκινήσει ένα μάθημα.

2. Κάθε εκπαιδευτικός που παραδίδει μαθήματα επιχειρηματικότητας για άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχει καλή γνώση των προσβάσιμων τεχνολογιών και άλλων εργαλείων υποστήριξης που απαιτούνται για το πρόγραμμά του. Θα πρέπει επίσης να γνωρίζουν πώς αυτά λειτουργούν στο προσαρμοσμένο λογισμικό του δικού τους ιδρύματος, καθώς οι φοιτητές μπορεί να μην είναι εξοικειωμένοι με αυτά εκ των προτέρων.
3. Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να εκπροσωπούνται στο υλικό του μαθήματος, όπως σε μελέτες περιπτώσεων, σεμινάρια προσκεκλημένων ή σε εργασίες αξιολόγησης. Απαιτείται επίσης προσοχή για τον σεβασμό της μεταβλητότητας των φοιτητών με αναπηρία. Ανάλογα με το μέγεθος μιας ομάδας, μπορεί να υπάρχει δυνατότητα εξατομίκευσης του υλικού ή να συμπεριληφθεί ένας συνδυασμός ευρύτερου και εστιασμένου υλικού σχετικά με την επιχειρηματικότητα για άτομα με αναπηρία, έτσι ώστε όλοι να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι.
4. Χωρίς να γίνεται συμβιβασμός στην ποιότητα, μπορεί να είναι σημαντική η εξέταση της καταλληλότερης παιδαγωγικής ή συνδυασμού παιδαγωγικών προσεγγίσεων. Για παράδειγμα, ποια προγράμματα πραγματικής ζωής και αξιολογήσεις μπορούν να αναπτυχθούν και ποιες επιλογές μπορούν να αναπτυχθούν για να συμμετέχει κάθε φοιτητής; Ποια είναι η απαίτηση για φυσική ή διαδικτυακή συμμετοχή από διαφορετικές προσεγγίσεις;

5. Το υλικό του μαθήματος θα πρέπει να περιλαμβάνει πρόσβαση σε υποστήριξη μετά το πρόγραμμα που να έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους φοιτητές να παραμείνουν στην επιχειρηματική τροχιά. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ευκαιρίες για καθοδήγηση, ευκαιρίες δικτύωσης και πρόσβαση σε εγκαταστάσεις εκκόλαψης. Αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι σαφείς σχετικά με τη φυσική πρόσβαση ή τους περιορισμούς που ενδέχεται να επηρεάσουν συγκεκριμένα άτομα.

Ιστορία φοιτητή: Ο Eddie Hennessy συμμετέχων στο μάθημα αυτοαπασχόλησης για άτομα με αναπηρία στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Δουβλίνου (TU Dublin) με επικεφαλής τον καθηγητή Thomas Cooney

Έπαθα ένα σοβαρό εγκεφαλικό πριν από 11 χρόνια σε ηλικία 33 ετών που τότε με άφησε εντελώς χωρίς ομιλία και παράλυσε στη δεξιά πλευρά του σώματός μου. Δεν μπορώ πλέον να διαβάζω και να γράφω. Η ομιλία μου θα επηρεάζεται πάντα και συνεχίζω να έχω αδυναμία στη δεξιά μεριά. Αυτές είναι που ονομάζω τις αναπηρίες που μπορείτε να δείτε. Δυστυχώς, υπάρχουν πολλές κρυφές αναπηρίες με τις οποίες παλεύω σε καθημερινή βάση, όπως σύγχυση, χρόνια κόπωση, κατάθλιψη κ.λπ. Ανέπτυξα έντονο ενδιαφέρον για τη φωτογραφία κατά τη διάρκεια της ανάρρωσής μου και με τη βοήθεια της Headway Ireland, ξεκίνησα μια καθαρά αποκαταστατική επιχείρηση, κυρίως για να ανακτήσω την αυτοεκτίμησή μου. Δεν είχα κάποιο μισθό, αλλά για να δημιουργήσω μια επιχείρηση έπρεπε να αλλάξω την πληρωμή μου στην Κοινωνική Πρόνοια σε Επίδομα Μερικής Ικανότητας (PCB) που σήμαινε μείωση 50 € την εβδομάδα. Αποφάσισα να επιλέξω αυτή τη μείωση για να προσπαθήσω να ανακτήσω την περηφάνια μου και να συνεισφέρω στην κοινωνία στο μέλλον. Τώρα είναι Ιανουάριος του 2022 και το πρόγραμμα φόρτου εργασίας μου είναι ήδη γεμάτο για γάμους μέχρι τα μέσα του 2023. Ήταν ένα δύσκολο ταξίδι, αλλά κατάφερα να χτίσω μια επιτυχημένη επιχείρηση παρά τις πρόσθετες και ξεχωριστές προκλήσεις που αντιμετώπισα. Eddie Hennessy, Hennessy Photography Ltd, Co. Cork.

Περισσότερες πληροφορίες για το μάθημα Επιχειρηματικότητα για Άτομα με Αναπηρία μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Ιστορίες φοιτητών:

Ο Aythami Santana στο Polytechnic University of Cartagena's (UPCT), Ισπανία:

Ο Aythami Santana φοιτητής στο UPCT και παραολυμπιονίκης ταεκβοντό περιγράφει [εδώ](#) τι χρειάστηκε για να καταστήσει τον υψηλού επιπέδου ανταγωνισμό συμβατό με το πτυχίο και την επιτυχημένη πρακτική άσκηση.

Ο Guillen Carrasco στο Polytechnic University of Cartagena's (UPCT), Ισπανία:

Διαβάστε την εμπειρία του φοιτητή Guillen Carrasco από το UPCT, ως φοιτητής με μυϊκή δυστροφία [εδώ](#). Η συμβουλή του Guillen: "Ποτέ δεν πρέπει να τα παρατάς, πρέπει πάντα να δίνεις τον καλύτερό σου εαυτό στο μέτρο που μπορείς. Το σημαντικό είναι να πετύχεις μικρούς στόχους".

3.3 Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για μετανάστες και πρόσφυγες

1. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες ενδέχεται να μην έχουν την ίδια πρόσβαση στη χρηματοδότηση και σε άλλη υποστήριξη άλλων ομάδων της κοινωνίας. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει σαφή κατανόηση των διαφορών πριν αναπτύξει το περιεχόμενο του μαθήματος.

2. Τα γλωσσικά εμπόδια και η εξάρτηση από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να έχουν ιδιαίτερη σημασία για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Το περιεχόμενο του μαθήματος θα πρέπει να αναπτυχθεί με καλή κατανόηση αυτού.
3. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες μπορεί να μην έχουν ισχυρούς δεσμούς μέσα στα οικοσυστήματα της επιχειρηματικότητας, αλλά μπορεί επίσης να έχουν ισχυρά δίκτυα μέσα στις δικές τους ομάδες. Η ανάπτυξη δεσμών με τον ιδιωτικό τομέα και η σύνδεση με δίκτυα μεταναστών θα πρέπει να αναπτυχθούν στο πλαίσιο του περιεχομένου του μαθήματος.
4. Η κοινωνική καινοτομία και οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στα μαθήματα που αναπτύσσονται για μετανάστες και πρόσφυγες. Τα εμπόδια στη χρηματοδότηση ή το νομικό καθεστώς ενδέχεται να εμποδίσουν τους μετανάστες από τις παραδοσιακές επιχειρηματικές διαδρομές για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
5. Η εξέταση της υποστήριξης μετά το πρόγραμμα στον σχεδιασμό μαθημάτων επιχειρηματικότητας είναι σημαντική. Η συνεργασία με το γραφείο μεταφοράς τεχνολογίας ή ένα εκκολαπτήριο επιχειρηματικών ιδεών για τη διευκόλυνση των επόμενων βημάτων για μετανάστες και πρόσφυγες, που ενδέχεται να μην έχουν πρόσβαση σε εθνικές υποστηρίξεις μπορεί να βοηθήσει τις ιδέες και τις ευκαιρίες να καρποφορήσουν.

Παράδειγμα στην πράξη: Επιχειρηματική Εκπαίδευση Μεταναστών για Πρόσφυγες από το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου:

Κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου 2021 και 2020, 50 φοιτητές από το Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών, σε συνεργασία με το Κέντρο Πληροφόρησης Μεταναστών (MIC), σχεδίασαν 8 διαφορετικές ιδέες και δημιούργησαν πρωτότυπα, που στοχεύουν να βοηθήσουν τους υπηκόους τρίτων χωρών να υιοθετήσουν στις τοπικές κοινωνίες της Κύπρου.

Όλες οι ιδέες βασίστηκαν στην ανάδειξη της ανάγκης για ένα πιο σταθερό και οργανωμένο σύστημα προκειμένου να δοθεί σε αυτούς τους ανθρώπους μια δεύτερη ευκαιρία να ζήσουν.

Στο τέλος του εξαμήνου οι 8 ιδέες παρουσιάστηκαν στα ενδιαφερόμενα μέρη του Κέντρου Πληροφόρησης Μεταναστών αλλά και στους πραγματικούς χρήστες, μετανάστες και όλοι έμειναν ενθουσιασμένοι.

Σύμφωνα με αυτή την αποδοχή και το καλό κλίμα που δημιουργήθηκε, αποφασίσαμε να προχωρήσουμε στο επόμενο βήμα για να υλοποιήσουμε καλύτερα όλες αυτές τις ιδέες. Ως εκ τούτου, συμμετείχαμε στον διαγωνισμό Junior Achievement με στόχο, να λάβουμε χρηματοδότηση από αυτούς. Για να έχουμε πρόσβαση στον διαγωνισμό, χρειαζόταν να συμπληρώσουμε επιπλέον μαθήματα για να μάθουν οι φοιτητές πώς να κάνουν επιχειρηματικό σχέδιο, ανάλυση SWOT και PEST, στρατηγικές μάρκετινγκ, προβλέψεις προϋπολογισμού. Έτσι, τον Μάιο ήταν έτοιμοι να υποστηρίξουν τις ιδέες τους με την επιπλέον απαραίτητη γνώση σχετικά με τις ανάγκες των Διαγωνισμών. Στο τέλος, το 2020 πήραμε τη δεύτερη τιμή με 5 ομάδες στον τελικό, κερδίζοντας έπαθλα, και το 2021 3 ομάδες ήταν επίσης στο τελικό στάδιο.

Μπορείτε να διαβάσετε περισσότερα για τις ιστορίες μεταναστών από το Project Migrant Info-Center [εδώ](#).

Start-up Visa στο Water Campus στην Ολλανδία:

Αυτό το πρόγραμμα δίνει σε επιχειρηματίες εκτός ΕΕ τη δυνατότητα να εγκαταστήσουν την startup τους στην Ολλανδία. Θα λάβουν VISA για 1 χρόνο και θα λάβουν καθοδήγηση από έναν συντονιστή.

Με τη visa, άτομα από τρίτες χώρες που εργάζονται για την startup τους στην Ολλανδία καθοδηγούνται από έναν έμπειρο συντονιστή. Αυτό το σύστημα μέντορα έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίζει την νέα επιχείρηση, ώστε να έχει την καλύτερη

ευκαιρία να εξελιχθεί σε μια ώριμη επιχείρηση, η οποία όχι μόνο ωφελεί τον επιχειρηματία, αλλά και την Ολλανδική οικονομία.

3.4 Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για ηλικιωμένους.

1. Η ανάπτυξη της εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα για ηλικιωμένους προσφέρει θαυμάσιες ευκαιρίες για διαγενεακές μαθησιακές εμπειρίες στα ΑΕΙ που μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό προγραμμάτων και εξωπανεπιστημιακών δραστηριοτήτων. Πρόκειται για ένα αναξιοποίητο επιχειρηματικό δυναμικό που αναγνωρίζεται από τον ΟΟΣΑ.
2. Ο σχεδιασμός και η παροχή εκπαίδευσης για ηλικιωμένους μπορεί να έχει μια ισχυρή πτυχή της κοινωνικής επιχείρησης που προάγει την αλληλεγγύη μεταξύ των φοιτητών και των κοινοτήτων τους. Η επιχειρηματικότητα έχει τη δυνατότητα να παρέχει στους ηλικιωμένους έναν τρόπο να παραμείνουν ενεργοί πέρα από την τυπική ηλικία συνταξιοδότησης για όσους το επιθυμούν, οδηγώντας σε οφέλη από τη βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας, τη διατήρηση των κοινωνικών σχέσεων και τη δημιουργία οικονομικής αξίας. Μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην πολιτική της ενεργού γήρανσης.

3. Οι ηλικιωμένοι που ενδιαφέρονται να ξεκινήσουν μια επιχείρηση ή να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι μπορεί να έχουν περάσει ολόκληρη τη σταδιοδρομία τους ως μισθωτοί. Μπορεί να έχουν μεγάλη εμπειρία αλλά χρειάζονται πρόσθετες δεξιότητες όπως η αναγνώριση ευκαιριών για να είναι επιτυχημένοι στην επιχειρηματικότητα και την αυτοαπασχόληση.
4. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι ηλικιωμένοι έχουν πολύ περισσότερα κίνητρα να σταματήσουν μια επιχείρηση λόγω συνταξιοδότησης ή επειδή δεν ήταν κερδοφόρα. Αυτό θα μπορούσε να υποδηλώνει την ανάγκη για εκπαιδευτική υποστήριξη για τη διατήρηση της επιτυχημένης επιχείρησης, αλλά και για τη μεταφορά και την πώληση μιας επιχείρησης για τη χρηματοδότηση της συνταξιοδότησης.
5. Τα στοιχεία από τον ΟΟΣΑ δείχνουν ότι οι ηλικιωμένοι επιχειρηματίες μοιάζουν πολύ με τον κανονικό πληθυσμό όσον αφορά τις δεξιότητες και τις ικανότητες. Ωστόσο, τα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα για ηλικιωμένους συχνά περιλαμβάνουν θέματα υγείας, το κόστος ευκαιρίας του χρόνου και το μικρότερο χρονοδιάγραμμα για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης επιχείρησης σε σύγκριση με τους νεότερους επιχειρηματίες. Αυτό δείχνει παρόμοιες προσεγγίσεις στην παροχή εκπαίδευσης, αλλά μπορεί να δοθεί εναλλακτική προσοχή στη στόχευση, την επιλογή, τη διατήρηση και τα κανάλια επικοινωνίας με τους ηλικιωμένους.

Παράδειγμα στην πράξη: Πανεπιστήμιο για ηλικιωμένους στο Polytechnic University of Cartagena (UPCT):

Το Πανεπιστήμιο για ηλικιωμένους είναι ένα τριετές πρόγραμμα που προσφέρεται μέσω του University of Major Studies του UPCT. Οι εκπαιδευόμενοι μελετούν μια σειρά θεμάτων, συμπεριλαμβανομένου ενός ειδικού τμήματος αφιερωμένου στις επιχειρήσεις. Το πρόγραμμα ενημερώνει, παρακινεί και εξοικειώνει τους εκπαιδευόμενους σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, θέματα ενέργειας και βιώσιμης ανάπτυξης στην κοινωνία, την υπερθέρμανση του πλανήτη και την κλιματική αλλαγή. Οι εκπαιδευόμενοι που παρακολουθούν το πρόγραμμα Πανεπιστήμιο για ηλικιωμένους μαθαίνουν πρακτικές δεξιότητες, αλλά μαθαίνουν

επίσης για την ανάπτυξη και την εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας. Ο στόχος του προγράμματος είναι να παρέχει στους εκπαιδευόμενους ένα σφαιρικό όραμα των πτυχών στις οποίες έχουν λάβει μέρος σε όλη τους τη ζωή. Το UPCT αξιοποιεί τη γνώση και τις καινοτόμες πρακτικές αυτής της ομάδας με τη διευκόλυνση και τη συνδημιουργία εμπειριών μάθησης μεταξύ γενεών μέσω της Μονάδας Εθελοντισμού UPCT. Το πρόγραμμα δίνει μεγάλη έμφαση στην κοινωνική καινοτομία και τις επιχειρήσεις.

3.5 Σχεδιασμός και παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για νέους.

Στις συμβουλές και τις υποδείξεις μας για το σχεδιασμό και την παροχή μαθημάτων επιχειρηματικότητας για νέους, σκεφτόμαστε τα παιδιά και τους νέους ενήλικες, κυρίως προπανεπιστημιακής ηλικίας. Οι συμβουλές και οι υποδείξεις μας αντανακλούν τις εμπειρίες μαθημάτων και προγραμμάτων που σχεδιάστηκαν και παραδίδονται από τα ΑΕΙ σε φοιτητές κάτω των 18 ετών ως «δοκιμαστές» της επιχειρηματικότητας. Γενικά, οι νέοι πανεπιστημιακής ηλικίας εξετάζονται στην Ενότητα 2 αυτού του εγχειριδίου.

1. Οι νέοι χρειάζονται μια ισχυρή πρακτική προσέγγιση, που να συνδυάζεται με κάποια θεωρία. Όσοι νιώθουν την ανάγκη να επιβληθούν στον τομέα της επιχειρηματικότητας, συχνά στερούνται πρακτικής εμπειρίας.
2. Τα μαθήματα για νέους θα πρέπει να τους υποστηρίζουν να εξελιχθούν τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Ένα ευνοϊκό περιβάλλον για να εξελιχθείς προσωπικά, όσον αφορά την επικοινωνία και την ομαδικότητα, καθώς και επαγγελματικά, όσον αφορά τεχνικές/θεωρητικές γνώσεις είναι πολύ σημαντικό.
3. Η επικύρωση της απόδοσης των νεαρών φοιτητών καθ' όλη τη διάρκεια ενός μαθήματος θα συμβάλει στην αύξηση του επιπέδου αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης.
4. Μόλις οι νέοι φτάσουν στην αγορά εργασίας, περιορίζονται από την άνεση και την ασφάλεια που νιώθουν και δεν παίρνουν πλέον την πρωτοβουλία να αναλάβουν κάποιους κινδύνους για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση, κάτι που οδηγεί σε στασιμότητα. Η έλλειψη κινήτρων πρέπει να αναφέρεται στο πλαίσιο μαθημάτων που απευθύνονται σε νέους. Αυτό ξεκινά πριν από το πανεπιστήμιο. Η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας στους νέους σε μικρότερη ηλικία τους δίνει ένα

πραγματικό προβάδισμα για τη συμμετοχή σε επιχειρηματικές πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια των πανεπιστημιακών τους ετών.

5. Κατά το σχεδιασμό μαθημάτων για παιδιά, θα πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένες αξιολογήσεις κινδύνου, συναινέσεις και υποστήριξη. Αυτό θα πρέπει να διευθετηθεί πλήρως προτού ξεκινήσετε, εάν στοχεύετε σε φοιτητές κάτω των 18 ετών.

Παράδειγμα στην πράξη: Innovation Labs πρόγραμμα προ-επιτάχυνσης και Polihack στο Technical University of Cluj-Napoca (UTCN):

Μεταξύ 1-15 Μαρτίου 2021, ο Φοιτητικός Οργανισμός του Τεχνικού Πανεπιστημίου του Cluj-Napoca (OSUT), σε συνεργασία με την University Student Entrepreneurship Society (SAS) UTCN, διοργάνωσαν ένα νέο πρόγραμμα διαδικτυακά, με τίτλο "Πώς έγινα επιχειρηματίας".

Κατά τη διάρκεια 15 ημερών, η τεράστια κοινότητα των φοιτητών του UTCN είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει σε μια σειρά εκπαιδεύσεων αφιερωμένων στο μάρκετινγκ, στην εκκίνηση επιχειρήσεων και στην οικονομική εκπαίδευση. Το "Πώς έγινα επιχειρηματίας" είναι ένα φρέσκο, φιλόδοξο έργο που στοχεύει να υποστηρίξει τους φοιτητές του Τεχνικού Πανεπιστημίου του Cluj-Napoca και να τους προετοιμάσει για τη στιγμή που θα είναι έτοιμοι να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση.

Επιπλέον, το "Πώς έγινα επιχειρηματίας" γίνεται σύνδεσμος για τους φοιτητές του UTCN με την αγορά εργασίας, καθώς έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τις έννοιες της θεωρίας πριν από μια πρωτοβουλία startup. Πιστεύουμε ότι στο τέλος, οι συμμετέχοντες φοιτητές θα έχουν ξεκάθαρη ιδέα για τα βήματα που απαιτούνται για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση και θα μπορούν να βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα, μελέτες και προσωπικότητες που μπορούν να εκμεταλλευτούν για να σκιαγραφήσουν ένα όραμα. [Titus Maghiar, Πρόεδρος OSUT, UTCN, Ρουμανία]

Το Innovation Labs του UTCN στη Ρουμανία είναι ένα πρόγραμμα προ-επιτάχυνσης για τεχνολογικές νεοφυείς εταιρείες, στο οποίο νέοι, παθιασμένοι με την τεχνολογική και την ψηφιακή καινοτομία μπορούν να υλοποιήσουν τις ιδέες τους σε προγράμματα hackathon και καθοδήγησης. Είναι η μεγαλύτερη εκδήλωση αφιερωμένη στην καινοτομία, τις startup επιχειρήσεις και το μέλλον των νέων.

Περισσότερες πληροφορίες για το Innovation Labs [εδώ](#).

Αν έχετε ένα λαμπρό μυαλό και νιώθετε έτοιμοι να κάνετε τα πρώτα σας βήματα στην επιχειρηματικότητα, τότε σας περιμένουμε στο hackathon μας! Το Polihack, 11η έκδοση 2020-2021 συγκεντρώνει φοιτητές και μαθητές γυμνασίου, που έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: φέρνουν την καινοτομία μέσα από τις ιδέες τους. Στο Polihack, οι συμμετέχοντες περνούν από στάδια εκπαίδευσης στη διαχείριση έργων, το μάρκετινγκ, την ομαδική εργασία και την επικοινωνία.

Περισσότερα για το Polihack [εδώ](#).

Περισσότερα για το Polihack [εδώ](#).

Φωνή εκπαιδευτικού: “Ένα πρόβλημα που εντοπίζεται στους περισσότερους διαγωνισμούς hackathon είναι η έλλειψη συνέχειας των έργων των συμμετεχόντων. Η λύση που προσδιορίστηκε είναι να καθοριστεί μια περίοδος καθοδήγησης 2 εβδομάδων, μετά το τέλος του διαγωνισμού, με τη μορφή bootcamp” [Titus Maghiar, Πρόεδρος OSUT, UTCN].

Πρόγραμμα Young Innovators στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου:

Το πρόγραμμα Young Innovators του EIT Climate-KIC είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που στοχεύει να καλλιεργήσει μια συστημική άποψη για τις τρέχουσες κλιματικές προκλήσεις και να δώσει τη δυνατότητα στους νέους να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις μέσω εμπειριών μάθησης βασισμένες σε προβλήματα. Με το πρόγραμμα Young Innovators, οι φοιτητές καλούνται να συμμετάσχουν σε αυτό το ταξίδι όπου εισάγονται σε μια προσέγγιση καινοτομίας συστημάτων. Η προσέγγιση της καινοτομίας συστημάτων βασίζεται στη συνειδητοποίηση ότι οποιαδήποτε αλλαγή που σχεδιάζεται να εισαχθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα της κοινωνίας θα επηρεάσει και θα επηρεαστεί από άλλα μέρη. Η υιοθέτηση μιας προσέγγισης καινοτομίας συστημάτων δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να διερευνήσουν τις σχέσεις μεταξύ τέτοιων διασυνδεδεμένων πτυχών και επίσης να λαμβάνουν υπόψη τους ανθρώπους που επηρεάζονται, τις αξίες τους, τις προσδοκίες τους και τις αντιδράσεις τους. Η συμμετοχή των φοιτητών που εργάζονται για έναν υγιή και βιώσιμο πλανήτη και η ενθάρρυνσή τους να ενεργούν ως καταλύτες για συστημικές αλλαγές είναι ζωτικής σημασίας. Η σκέψη γύρω από την κλιματική καινοτομία πρέπει να ξεκινήσει τώρα, καθώς αυτοί οι νέοι είναι οι επιχειρηματικοί, κοινωνικοί και εθνικοί ηγέτες του αύριο.

Το Ενεργειακό Γραφείο Κύπρου και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου παραδίδουν το πρόγραμμα Young Innovators σε σχολεία δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο.

Το EIT Climate-KIC Young Innovators Cyprus στοχεύει να υποστηρίξει φοιτητές σχολείων να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους του 21ου αιώνα

που σχετίζονται με την κλιματική καινοτομία, υπό την ομπρέλα της προβληματοκεντρικής παιδαγωγικής. Μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων, το έργο προωθεί τη συστηματική σκέψη και ανάλυση, την κριτική σκέψη, τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων και την επιχειρηματικότητα. Το πρόγραμμα έχει 4 στάδια:

1. Εργαστήρια εκπαίδευσης των εκπαιδευτών, όπου οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται για να παραδώσουν τα εργαστήρια του σταδίου 2.
2. Εργαστήρια School Innovators, όπου οι εκπαιδευμένοι εκπαιδευτικοί μαζί με τους coaches εργάζονται σε μια συγκεκριμένη πρόκληση για την εξεύρεση λύσεων.
3. Διαγωνισμός Young Climathon.
4. Young Changemakers, όπου οι νικητές του διαγωνισμού του σταδίου 3, συνεργάζονται με πραγματικές λύσεις με τους ιδιοκτήτες της αλλαγής και τις τοπικές αρχές.

Μάθετε περισσότερα εδώ: <https://yicy2020.cyprusinteractionlab.com/>.

Δείτε αυτό το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=mQQnQGKHfoE>

6. Συμπεράσματα.

Αυτό το εγχειρίδιο θα υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν προγράμματα και μαθήματα επιχειρηματικότητας που θα είναι πιο συμπεριληπτικά. Χρησιμοποιώντας τις αρχές του UDL σε όλη τη διάρκεια, υποστηρίζουμε μια προσέγγιση, όπου κάθε φοιτητής νιώθει ευπρόσδεκτος και μπορεί να έχει ίση εμπειρία. Αυτό γίνεται χωρίς συμβιβασμούς στην ποιότητα. Η προσέγγιση UDL εξαλείφει επίσης τη μετασκευή, την αντίδραση και τη διόρθωση κάθε μεμονωμένης ανάγκης.

Αναγνωρίζουμε, ωστόσο, ότι η καθολική σχεδίαση δεν αντικαθιστά την «εύλογη προσαρμογή». Απαιτείται μάλλον μια συνεχής φροντίδας στον προγραμματισμό, το σχεδιασμό και την παράδοση μαθημάτων επιχειρηματικότητας.

Οι δεξιότητες που θα χρειαστείτε ως εκπαιδευτικός για να σχεδιάσετε τις ενότητες και τα μαθήματα επιχειρηματικότητας για όλους είναι οι ίδιες δεξιότητες που θα διδάξετε στους φοιτητές σας. Απαιτεί όραμα. Απαιτεί δημιουργικότητα. Απαιτεί σχεδιασμό και διαχείριση. Απαιτεί συνεργασία με άλλους. Εν ολίγοις, ο σχεδιασμός μαθημάτων και περιεχομένου συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας απαιτεί πραγματικά να δίνετε το παράδειγμα.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ, ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.